

Aan het College van B&W Gemeente Utrechtse Heuvelrug
en de leden van de Gemeenteraad
Kerkplein 2
3941 HV Doorn

20 september 2022

Geacht College van B&W,
Geachte leden van de Gemeenteraad,

De Duurzaamheidsraad heeft kennisgenomen van het Raadsvoorstel 2022-042, waarin keuzes worden voorgesteld met betrekking tot het invoeren van een prijsprikkel om huishoudelijk restafval terug te dringen. Over dit onderwerp en over de noodzaak van de bredere oriëntatie op de omschakeling naar een circulaire economie hebben wij in de afgelopen twee jaar driemaal advies uitgebracht ([Advies over circulaire economie](#) (febr. 2021); [Advies voorstel afvalbeleid](#) (juni 2021); [Advies formatie collegeperiode 2022-2026](#) (maart 2022)).

Het huidige voorstel richt zich op het vooralsnog realiseren van de in 2014 vastgestelde doelstelling om het restafval terug te brengen naar 100 kg per jaar per inwoner. Dit oude doelniveau uit de Kadernota 2014 -2021, was gericht op de oude rijksdoelstelling te behalen per 2020. Ondertussen is in VNG verband een veel verdergaande afspraak van kracht gericht op verdergaande reductie tot 30 kg.

Wij constateren dat in het afvalbeleid nog geen sprake is van omdenken naar de nieuwe realiteit. De noodzaak van actief beleid gericht op circulariteit is mede door de recente geopolitieke situatie met verstoorde wereldhandel en grondstoffenstromen alleen maar meer urgent geworden.

Met betrekking tot de drie voorgelegde alternatieven (naast het niets doen), valt ons op dat er een overmatig vertrouwen is in de prijsprikkel, terwijl die in de gekozen uitwerkingen nauwelijks effectief kan zijn, gezien de volgende kenmerken:

- Men ziet het financiële gevolg slechts in de afrekening in het volgende jaar (als men die al bestudeert en vergelijkt).
- Het verband tussen gedrag en de prikkel is in de meeste gevallen zeer indirect. Alleen als per gewicht wordt afgerekend (en dat op korte termijn rapporteert) kan er enig effect worden verwacht.
- De communicatie is overwegend éénrichtingsverkeer. Daarvan is bekend dat vooral geïnteresseerden dit lezen, maar de meest relevante doelgroep dit nauwelijks oppakt.
- Locaties waar, naar verwachting, juist hoge hoeveelheden restafval voorkomen (hoogbouw, stapelbouw) vallen nu buiten het ontwerp.

In de voorstellen ontbreekt een bredere aanpak/visie om afvalpreventie te stimuleren. Een dergelijke aanpak kan wel effectief bijdragen aan de terugdringing van de hoeveelheid restafval. Er is een veel bredere aanpak nodig dan de huidige focus op de meer technologische inzamelingsstechniek voor de reststroom van het huishoudelijk afval. Te

denken valt daarbij aan het stimuleren van lokale hoogwaardig-textiel inname, hergebruik en verminderen van (single-use) plastic.

We hebben eerder gewezen op de mogelijkheden van een fijnmazige buurtsgewijze aanpak bij inzamelbeleid. Ga met de huidige mogelijkheden voor het meten van gewicht na in welke woningblokken de hoogste hoeveelheden restafval worden aangeboden. Ga met die buurten in gesprek over de barrières en los die op. Werk met buurtgerichte sociale bonussen als men buurtgewijs een grote reductie weet te realiseren. Op die manier gaat het leven bij buurten waar afscheiding tot nog toe niet is aangeslagen. Verder verwijzen we naar onze eerdere adviezen over preventie van afval.

Landelijk worden ook nieuwe vormen van milieustraten gestimuleerd, waarbij inwoners ook reststromen kunnen meenemen voor hergebruik. Dit bespaart gemeenten op hun verwerkingskosten. Ook andere inzet van de medewerkers op locatie gericht op hoogwaardige (materiaal en product) hergebruik vertaalt zich naar hogere grondstof opbrengsten. Momenteel kan de gemeente zich aanmelden bij de prijsvraag voor het opzetten van circulaire ambachtscentra (zie [VANG](#)).

Het raadsvoorstel rekent ook de financiële gevolgen door van de scenario's. Hierbij willen we het volgende onder de aandacht brengen. In Nederland is voor een aantal afvalstromen (met name verpakkingen, elektronica, batterijen) de producent verantwoordelijk van het organiseren van hergebruik (zogenaamde 'uitgebreide producenten verantwoordelijkheid' (UPV)). De gemeenten krijgen de kosten van de gescheiden afvalinzameling vanuit dit systeem vergoed van de producentenorganisaties, zij het alleen voor het deel dat gescheiden is ingezameld. Als dit soort afval in het restafval terecht komt, draagt de gemeente zelf de kosten en wordt het in de reinigingsheffing verwerkt.

Dit systeem staat na recente evaluaties vanuit onder meer de Universiteit Utrecht ter discussie en er wordt in de Tweede Kamer ook gepleit om de producenten ook financieel verantwoordelijk te maken voor het deel van dat afval dat in het restafval beland (zie rapport [bijlage 1](#) en [bijlage 2](#) en [kamerdiscussie](#)). De gemeente kan in VNG-verband zich hier sterk voor maken door zelf een motie over dit onderwerp in te dienen. Dit zal op termijn meer financieel armslag geven om een gericht beleid voor circulaire economie uit te voeren.

Kort samenvattend omvat ons advies drie acties:

- Werk met het oog op de beoogde doelstellingen van circulaire economie beleid – die veel verder gaat dan terugdringing van restafval tot 100 kg/inwoner – met een veel fijnmazigere buurtsgewijze aanpak. Immers de voorgestelde prijsprikkel is te ongericht om effectief te kunnen zijn.;
- Verbreed de aanpak met diverse op preventie gerichte activiteiten, zoals het opzetten van circulaire ambachtscentra;
- Bepleit via de VNG de verbreding van de financiële verantwoordelijkheid van producenten naar ongewenst restafval.

Namens de Duurzaamheidsraad gemeente Utrechtse Heuvelrug,

Dr. W.J.V. Vermeulen, secretaris